

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 7/2019-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. januára 2019 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Mariánom Ševčíkom, CSc., advokátska kancelária, Nezábudková 810/22, Bratislava-Ružinov, vo veci namietaného porušenia čl. 1 a čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 7 Co 54/2018 z 23. mája 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. augusta 2018 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 1 a čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 Co 54/2018 z 23. mája 2018.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom sp. zn. 41 C 183/2016 z 30. júna 2017 Okresný súd Žilina (ďalej len „okresný súd“) rozhodol o žalobe sťažovateľa, ktorou sa proti žalovaným v 1. a 2. rade, ktorí sú manželmi, domáhal spoločného a nerozdielného vrátenia mu sumy [REDAKOVANÉ] s príslušenstvom (úrok z omeškania), a to z titulu vrátenia mu nesplatenej časti pôžičky, ktorú sťažovateľ (žalobca) 26. apríla 2013 na základe ústnej dohody o pôžičke mal v sume [REDAKOVANÉ] poskytnúť žalovaným a ktorú mal v označený deň žalovaný v 1. rade osobne prevziať od sťažovateľa s lehotou splatnosti do 30. júna 2013. Okresný súd rozsudkom z dôvodu čiastočného späťvzatia žaloby zastavil konanie v časti nároku na zaplatenie [REDAKOVANÉ] a vo zvyšnej časti žalovaného nároku okresný súd žalobe sťažovateľa vyhovel, pričom na jej úhradu v sume [REDAKOVANÉ] s príslušenstvom okresný súd zaviazal iba žalovaného v 1. rade a voči žalovanej v 2. rade okresný súd žalobu zamietol. Na základe odvolania sťažovateľa, ktorý vyjadril svoj nesúhlas so zamietajúcou časťou rozsudku okresného súdu, krajský súd rozsudkom sp. zn. 7 Co 54/2018 z 23. mája 2018 rozsudok okresného súdu v tejto napadnutej (zamietajúcej) časti ako vecne správny potvrdil.

3. Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovateľ namieta porušenie základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie v jeho atribúte riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Podľa sťažovateľa okresný súd dostatočne neodôvodnil svoje rozhodnutie, pokiaľ ide o zamietnutie žaloby proti žalovanej v 2. rade, pretože nezohľadnil, že žalovaná v 2. rade vedela a mala vedomosť o pôžičke, ktorú jej manželovi (žalovanému v 1. rade) sťažovateľ poskytol, a teda podľa sťažovateľa bola so svojím manželom na jej vrátenie zaviazaná spoločne a nerozdielne. Podľa sťažovateľa ani krajský súd v odvolacom konaní toto pochybenie okresného súdu nenapravil, a preto je jeho rozsudok arbitrárny, pretože krajský súd „... dostatočne neodôvodnil, na základe čoho uveril účelovým tvrdeniam žalovanej 2/“.

4. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva sťažovateľa - ██████████..., na súdnu ochranu zaručené čl. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 46 ods. 1, Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, rozsudkom Krajského súdu Žilina zo dňa 23.05.2018 sp. zn.: 7Co/54/2018-293, porušené bolo.

2. Zrušuje sa rozsudok Krajského súdu Žilina zo dňa 23.05.2018 sp. zn.: 7Co/54/2018-293 a vec sa vracia súdu na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie podľa ustálenej rozhodovacej praxe a úvahy Ústavného súdu Slovenskej republiky.

4. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia, ktoré je Krajský súd Žilina povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa: JUDr. Marián Ševčík, CSc... a, 2x režijný paušál = 9,21 eur... $9,21 \times 2 = 18,42$ eur

b, 2x právny úkon = 153,50 eur... $153,50 \times 2 = 307$ eur Celkovo trovy právneho zastúpenia: 325,42 eur.“

II.

5. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. V súvislosti so sťažovateľom napádaným rozsudkom krajského súdu ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné v prvom rade pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00).

7. Kvôli úplnosti veci sa žiada pred citovaním napadnutého rozhodnutia krajského súdu uviesť, ako svoje rozhodnutie, v tejto sťažovateľom napádanej, preskúmanej časti, odôvodnil okresný súd, s rozhodnutím ktorého tvorí rozhodnutie krajského súdu jeden celok.

7.1 Okresný súd v podstatnej časti svoje rozhodnutie vo vzťahu k zamietnutiu žaloby proti žalovanej v 2. rade takto odôvodnil:

„Podľa súdnej praxe sa za právne úkony týkajúce sa spoločných vecí manželov nepovažuje zmluva o pôžičke uzavretá len jedným z manželov (rozsudok Najvyššieho súdu ČSR z 21.12.1973 sp. zn. 3 Cz 57/73). Keďže zmluva o pôžičke uzavretá len jedným z manželov sa bezprostredne nedotýka predmetu bezpodielového spoluvlastníctva manželov, nie je právnym úkonom týkajúcim sa spoločných vecí (rozsudok NS SR sp. zn. 4 Cdo 123/2008 zo dňa 29.09.2009). Pri nezmenenej právnej úprave predmetu bezpodielového spoluvlastníctva manželov sú tieto závery súdnej praxe stále použiteľné. Zmluvou o pôžičke uzavretou len žalovaným v 1/ rade a podpísaním predmetného

prehlásenia len žalovaným v 1/ rade nevznikol spoločný záväzok žalovaného v 1/ rade a žalovanej v 2/ rade (manželov), pretože nešlo o vybavovanie záležitosti týkajúcej sa spoločných vecí, a z tohto dôvodu k takémuto právnomu úkonu nebol ani potrebný súhlas žalobkyne, a teda v súvislosti s platnosťou, resp. neplatnosťou tohto právneho úkonu je vylúčená aplikácia § 145 OZ.

V tejto súvislosti súd zároveň konštatuje, že nie je daná pasívna legitímácia žalovanej v 2/ rade. Z vykonaného dokazovania je zrejmé, že v reštaurácii [REDAKOVANÉ] bol prítomný len žalovaný v 1/ rade. Rovnako z obsahu prehlásenia zo dňa 26.04.2013 vyplýva na tomto právnom úkone len účasť žalovaného v 1/ rade. Žalovaná v 2/ rade sa na spisovaní predmetného prehlásenia nepodieľala, toto prehlásenie ani nepodpísala a v konaní ani nebolo vykonaným dokazovaním preukázané, že by v rozhodnom čase, t. j. v čase uzatvárania ústnej zmluvy o pôžičke, či spisovania predmetného prehlásenia mala o pôžičke vedomosť, že by mala vôľu so žalobcom uzavrieť zmluvu o pôžičke, resp. si od žalobcu finančné prostriedky požičať. V tejto súvislosti okresný súd považuje za potrebné uviesť, že danosť vôle je základným predpokladom každého právneho správania - tvorí podstatnú, neopomenuteľnú a ničím nenahradiateľnú (výkladom neodstrániteľnú) náležitosť právneho úkonu (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 20. júna 2012, sp. zn. 7 M Cdo 12/2011). V nadväznosti na uvedené okresný súd konštatuje, že dôkazné bremeno preukázania skutočnosti, že došlo k uzatvoreniu zmluvy o pôžičke aj so žalovanou v 2/ rade zaťažovalo žalobcu. Žalobca však dôkazné bremeno v tomto smere neunesol. Vykonaným dokazovaním bolo len preukázané, že žalovaná v 2/ rade mala vedomosť o pôžičke z roku 2011, ktorú bola ochotná mesačne splácať. Ani z výpovede predvolaného svedka [REDAKOVANÉ] vôľa žalovanej v 2/ rade uzavrieť so žalobcom dňa 26.04.2013 zmluvu pôžičke na sumu [REDAKOVANÉ] nevyplýva. Jeho výpoveďou nebola v konaní preukázaná ani vedomosť žalovanej o existencii tejto pôžičky v rozhodnom čase. Naviac výzvy na vrátenie poskytnutých finančných prostriedkov žalobca žalovaným zasielal až v roku 2016.

Z uvedeného dôvodu súd žalobu žalobcu voči žalovanej v 2/ rade zamietol. “

7.2 Krajský súd svoj napádaný rozsudok v relevantnej časti odôvodnil takto:

„V prejednávanej veci mal žalobca bremeno tvrdenia, že so žalovanými v rade 1/ a 2/ uzavrel zmluvu o peňažnej pôžičke a že títo mu ju nevrátili. Z tohto bremena mal

povinnosť preukázať-uzavretie zmluvy, teda existenciu právneho vzťahu z pôžičky a reálne prevzatie peňazí žalovanými v rade 1/ a 2/. Odvolací súd má za to, že žalobca svoju dôkaznú povinnosť v tomto smere vo vzťahu k žalovanému v rade 1/ uniesol, a to jednak písomným prehlásením žalovaného v rade 1/ zo dňa 26.4.2013, tak ako správne tento listinný dôkaz vyhodnotil súd prvej inštancie (ktoré prehlásenie napísal a podpísal sám žalovaný v rade 1/ a túto skutočnosť ani nepoprel) a tiež svedeckou výpoveďou svedkyne [REDAKOVANÉ], ktorá potvrdila, že bola prítomná v reštaurácii spolu so žalobcom a žalovaným v rade 1/...

Pri zmluve o pôžičke je účel, na ktorý sa poskytuje irelevantný (či mala byť poskytnutá na rekonštrukciu rodinného domu alebo na kúpu podielu na rodinnom dome). Nie je povinnosťou veriteľa skúmať, či skutočne poskytnuté prostriedky dlžník použil na ním tvrdený účel. Preto nebolo ani nutné vyhodnocovať dôkazy o tom, keď žalovaní vykonávali rekonštrukciu rodinného domu...

... vo vzťahu k žalovanej v rade 2/ však žalobca nepreukázal, že táto skutočne ho požiadala o poskytnutie pôžičky a že mala vedomosť o pôžičke. Nepostačuje iba tvrdenie, že žalovaný v rade 1/ ho ubezpečoval, že žalovaná v rade 2/ má vedomosť o tejto pôžičke. Nepreukázal a ani netvrdil, že žalovaný v rade 1/ mal plnú moc vystupovať aj v mene žalovanej v rade 2/. Nie je pravdivé tvrdenie žalobcu v odvolaní, že žalovaná v rade 2/ priznala dlh za spoločný, nakoľko táto sa vyjadrovala o tom, že mala vedomosť iba o pôžičke z r. 2011 a tiež splátky vo výške [REDAKOVANÉ] boli na túto pôžičku (č. l. 163-164). Tvrdenie, že by išlo o nezmyselné plnenie premlčanej pohľadávky je irelevantné, nakoľko je na vôli dlžníka či bude splácať premlčaný dlh a kedy (keď aj len v určitej časti) vnesie námietku premlčania. Ani svedok [REDAKOVANÉ] nepotvrdil, že žalovaná v rade 2/ súhlasila so splátkami pôžičky z r. 2013. Tento sa vyjadroval iba všeobecne, že súhlasila so splácaním, avšak nevyjadroval sa o konkrétnej pôžičke. V ostatnom odvolací súd poukazuje na dôvody uvedené v rozsudku súdu prvej inštancie. “

8. Z citovaného je zrejmé, že rozhodnutie okresného súdu, ako aj krajského súdu je založené na premise, že v danom prípade došlo k platnému uzavretiu ústnej zmluvy o pôžičke len medzi sťažovateľom a žalovaným v 1. rade, pretože len žalovaný v 1. rade mal o tejto pôžičke vedomosť, len on aj fyzicky prevzal od sťažovateľa predmet pôžičky

(peniaze) a len on sa písomne zaviazal na ich vrátenie sťažovateľovi, pričom v súvislosti so žalovanou v 2. rade, ktorej súhlas na uzavretie zmluvy z dôvodu, že táto sa netýkala spoločného majetku manželov, nebol potrebný, sťažovateľ, pokiaľ ide o tieto okolnosti, neunesol dôkazné bremeno, pretože tieto skutočnosti vo vzťahu k žalovanej v 2. rade netvrdil a ani nepredložil alebo nenavrhol žiadny dôkaz na ich preukázanie.

9. V súvislosti so sťažnosťou sťažovateľa sa v okolnostiach danej veci žiada podotknúť, že ústavný súd pri posudzovaní prípadného porušenia sťažovateľom označených práv v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy dôsledne vychádzal z podstaty materiálneho právneho štátu, keď na prípadný zásah do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vyžaduje kumulatívne splnenie dvoch podmienok. Prvou z nich je, že skutkové a právne závery konajúceho súdu musia byť zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a druhou je požiadavka, aby tieto závery mali za následok materiálne (vecné) porušenie základného práva alebo slobody (napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06, III. ÚS 239/08, I. ÚS 163/2010).

10. Na vyslovenie porušenia sťažovateľom označených základných práv a slobôd teda nepostačuje zistenie akéhokoľvek porušenia týchto práv, ale vyžaduje sa zásah do samotnej ich materiálnej podstaty, dôsledkom ktorého došlo alebo by mohlo dôjsť k zmene (spravidla k horšiemu) právneho postavenia subjektu, ktorý je ich nositeľom. Inými slovami, nestačí iba zistenie porušenia jednoduchého práva (hmotného či procesného), ale sa tiež žiada, aby zásah do sťažovateľom označených základných práv alebo slobôd, ktorých porušenie namieta, bol konkrétny (adresný), a nie iba abstraktný, a to s reálnym dopadom (odzvou) na jeho v okolnostiach veci očakávaný právny status.

11. V okolnostiach danej veci sa žiada podotknúť, že vo svojej podstate bol sťažovateľ ako žalobca v ním napádanom súdnom spore plne úspešný, pretože jeho žalobnému nároku bolo v celom rozsahu vyhovené, aj keď len voči žalovanému v 1. rade, teda vzhľadom na vykonané dokazovanie v konečnom dôsledku nedošlo k zhoršeniu jeho aprobovaného (uznaného) právneho postavenia ako veriteľa z veriteľsko-dlžníckeho právneho vzťahu založeného ústnou zmluvou o pôžičke uzavretou medzi ním ako veriteľom

a žalovaným v 1. rade ako dlžníkom. Vzhľadom na uvedené tak ani nemohlo napádaným rozsudkom krajského súdu dôjsť k materiálnoprávnomu (vecnému) zásahu do ním označených práv a slobôd, pričom pokiaľ ide o sťažovateľom namietaný status žalovanej v 2. rade, ktorá podľa neho mala byť taktiež so žalovaným v 1. rade spoločne a nerozdielne zviazaná na úhradu mu dlžnej (požičanej) sumy, je nutné podotknúť, že sťažovateľ žiadnym spôsobom nevyvrátil závery dokazovania, ktoré bolo podkladom na vydanie napadnutého rozsudku okresného súdu, ako aj krajského súdu, podľa ktorého pri tejto reálnej zmluve (t. j. pre vznik ktorej sa okrem konsenzu zmluvných strán vyžaduje aj reálne odovzdanie vecí určených podľa druhu veriteľom dlžníkovi, pozn.) predmet pôžičky bol veriteľom fakticky odovzdaný iba žalovanému v 1. rade, a treba mať na zreteli, že v interakcii s ustanovením § 147 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého *„Pohládávka veriteľa len jedného z manželov, ktorá vznikla za trvania manželstva, môže byť pri výkone rozhodnutia uspokojená i z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov.“*, v konečnom dôsledku pri dobrovoľnom neplnení rozhodnutia okresného súdu v spojení s rozhodnutím krajského súdu žalovaným v 1. rade vrátiť sťažovateľovi požičanú sumu môže byť fakticky na svojich (spolu)vlastníckych právach postihnutá aj samotná žalovaná v 2. rade ako manželka žalovaného v 1. rade, keď aj z jej majetku patriaceho do BSM môže byť uspokojený nárok sťažovateľa.

12. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v zmysle judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 101/03 alebo IV. ÚS 136/05).

13. Uvedené bolo podkladom pre rozhodnutie ústavného súdu, ktorý sťažnosť sťažovateľa už po jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú odmietol (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

14. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napádaného rozhodnutia (krajského súdu), ako aj rozhodnutie o priznaní sťažovateľovi primeraného finančného zadostučinenia a úhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia jeho práv alebo slobôd (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o týchto častiach sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. januára 2019